

МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ
КРИМІНАЛІСТИЧНОГО
ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Матеріали
науково-практичної інтернет-конференції

(31 травня 2022 року)

ОДЕСА
2022

УДК 343.98:343.95
A43

*Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво
перевищували пропоновані обсяги*

Актуальні аспекти криміналістичного та психологічного
A43 забезпечення правоохоронної діяльності в умовах воєнного
стану, м. Одеса, 31 травня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. 250 с.
УДК 343.98:343.95

*Кушнір Д. О.,
курсант Одеського державного
університету внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Проценко О. О.,
доцент кафедри криміналістики та психології
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук*

ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ «СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ» ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНЬОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

При розслідуванні різноманітних видів кримінальних правопорушень дуже часто виникає необхідність, окрім перевірки та уточнення показань, проводити експериментально-дослідницькі дії. Проведення таких дій нерідко спрямоване на встановлення можливості сприйняття особою певних фактів або явищ, вчинення нею конкретних дій, відсутності або наявності вмінь та навичок. Згадані дії здійснюються за допомогою слідчої (розшукової) дії – «слідчий експеримент». Під час воєнного стану актуальним постає питання стосовно тактичної та психологічної підготовки працівників Національної поліції України до проведення слідчої (розшукової) дії в умовах, що загрожують життю та здоров'ю учасників.

Слідчий експеримент – це пізнавальна слідча (розшукова) дія, сутність якої полягає у проведенні досліджень, пов'язаних із встановленням, перевіркою, оцінкою слідчих версій про можливість або неможливість існування тих чи інших фактів, що мають значення для кримінального провадження [2, с. 5].

В залежності від мети слідчий експеримент можна поділити на групи:

- слідчий експеримент по встановленню можливості спостереження або сприймання якого-небудь факту чи явища;
- слідчий експеримент по встановленню можливості існування якого-небудь факту чи явища;
- слідчий експеримент по встановленню можливості здійснення якої-небудь дії в певних умовах;
- слідчий експеримент по встановленню наявності або відсутності у конкретної особи певних професійних вмінь та навичок;
- слідчий експеримент по встановленню можливості учинення тих або інших дій за визначений час;
- слідчий експеримент по встановленню послідовності розвитку певної події та механізму злочину чи окремих його елементів;
- слідчий експеримент по встановленню меж поінформованості особи про факти, що цікавлять слідство.

Проведення слідчих (розшукових) дій за участю неповнолітнього часто супроводжується конфліктом сторін, а особливо в умовах воєнного стану. Слідчий експеримент за участю неповнолітнього повинен здійснюватися відповідно до загальних засад тактики проведення та суворим дотриманням ряду його особливостей, але в умовах воєнного стану виникають певні проблемні питання, що заважають проведення слідчої (розшукової) дії з дотриманням вимог КПК України.

Слід приділити увагу дотриманню права на забезпечення участі в проведенні даної дії захисника, особливо в умовах воєнного стану, законного представника, педагога, психолога, за необхідності – лікаря. В умовах воєнного стану виконати тактичні прийоми та норми КПК України практично не можливо, тому варто внести певні зміни в тактичні прийоми проведення.

Також варто звернути увагу на важливість планування проведення, безпеку місця проведення, участь представників. Які можуть бути дистанційно.

Загалом проведення слідчого експерименту можна поділити на три основні етапи: підготовчий, робочий, заключний.

Під час проведення описуваної слідчої (розшукової) дії важливим є встановлення психологічного контакту. Адже слідчий експеримент є «сильним» засобом психологічного впливу на учасників кримінального провадження, адже його результати нерідко свідчать про можливість або неможливість існування події, яку важко спростувати. У зв'язку з цим слідчому необхідно зробити все, щоб привести психологічний стан неповнолітнього в норму, пояснити всю важливість про-

ведення дії. Тому, вважається, що під час проведення такої слідчої (розшукової) дії, особливо за участю неповнолітнього, важливим є залучення психолога, якого можна залучити в он-лайн, або по телефону завдяки відеоконференції.

Деяку специфіку має перевірка показань на місці неповнолітніх. Це пов'язано з тим фактом, що потрібно враховувати їх можливості, здібності, вік, ступінь розвитку, вміння давати пояснення в певній обстановці. Також варто звертати увагу, що неповнолітнім, через їх вікові особливості важко оцінити, пригадати всі деталі, а через велику кількість учасників, вони можуть почати соромитися та припускатися помилок при відтворенні подій. Важливим елементом є оцінка отриманих в результаті проведення слідчого експерименту даних.

Враховуючи думку О. І. Котюка, оцінка ходу, а також результати описуваної слідчої дії передбачає вирішення таких завдань:

- 1) визначення відповідності умов і обстановки його проведення;
- 2) аналіз змісту експериментальних дій;
- 3) визначення ступеня об'єктивності й достовірності, що могло б спростувати їх випадковість;
- 4) перевірка способів фіксації;
- 5) встановлення доказового значення з'ясованих фактів (обставин) в подальшому доказуванні кримінального провадження;
- 6) визначення відповідності отримання даних іншим наявним у кримінальному провадженні доказам [3, с. 130-135].

Варто зосередити увагу на тому, що проведення слідчого експерименту з неповнолітнім підозрюваним, має бути цілеспрямованим. Саме тому, розуміння мети, може зробити результати проведення експерименту більш ефективними.

За підсумками проведення слідчим складається протокол. Протокол є основним засобом фіксації.

До додаткових засобів фіксації слідчого експерименту слід віднести, застосування фотозйомки, звукозапису, відеозапису [1].

Застосування відеозапису доцільне при проведенні складних експериментально-дослідницьких дій, адже повторний перегляд запису дозволить слідчому виявити обставини. Які не зафіксовані в протоколі і можуть мати значення для розслідування кримінального провадження, встановити помилки та прогалини під час проведення слідчої(розшукової) дії.

Підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що проведення слідчого експерименту в умовах воєнного стану є найбільш трудомісткою і складною слідчою (розшуковою) дією. Це пов'язано з тим, що у ній бере участь велика кількість осіб та є загроза життю та здоров'ю.

Результати правильно проведеної слідчої (розшукової) дії відіграють важливу роль у процесі доведення вини. У випадках, коли результати зафіксовані за допомогою технічних засобів (фото-та відеозйомки) наочність і переконливість результатів значно зростає, адже об'єктивно засвідчується певний факт, який має важливе значення для розслідування кримінального провадження.

СПИСОК БІБЛОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. (з останніми змінами від 03.05.2022), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Корнієнко М.В. Стан та деякі проблеми боротьби з організованою злочинністю в столиці України, *Право України*, 1998, №11, с. 5
3. Котюк О. І. Слідчий експеримент – процесуальні аспекти, О. І. Котюк, *Бюлетень Міністерства юстиції України*, 2013, № 3, с. 130–135

Івасюк І. М. КРИМІНАЛІСТИЧНА ГАБІТОЛОГІЯ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	32
Калайнова О. Д. ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ СВІДКІВ ТА ПОТЕРПІЛИХ В ХОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВOPOPУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ВИБУХОВИХ ПРИСТРОЇВ	36
Калугін В. Ю. ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЇ В ХОДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	40
Кравчук М. А. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ У СУЧАСНІЙ КРИМІНАЛІСТИЦІ	43
Кульчицький Г. С. ДО ПИТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ КРИМІНАЛІСТИКИ.....	47
Кушнір Д. О. ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОЇ (РОЗШУКОВОЇ) ДІЇ «СЛІДЧИЙ ЕКСПЕРИМЕНТ» ЗА УЧАСТЮ НЕПОВНОЛІТНЬОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	50
Медведєва В. М. ДО ДИСКУСІЇ ЩОДО ПРЕДМЕТА КРИМІНАЛІСТИКИ	53
Мірясова В. М. АНАЛІЗ ОТРИМАНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	55
Моргун І. О. МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ «АУДІОКОНТРОЛЬ ОСОБИ»	58
Мостовських Д. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	61
Пальчевський К. В. ВИКОРИСТАННЯ ПОШТОВОЇ МЕРЕЖІ ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ПЕРЕСИЛАННЯ ЧАСТИН ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ	65
Ручка І. В. ТАКТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО З ВИКОРИСТАННЯМ ЛЯЛЬОК, ЯК ЗАСОБОМ СПІЛКУВАННЯ.....	67